

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM
asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.19
*Consolidarea capacităților de prognoză și combatere a organismelor dăunătoare și analiză a riscurilor
fitosanitar în protecția integrată a plantelor*
Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor
Conducător de proiect: Dr. hab. TODIRAȘ Vladimir

Perfectat în baza audierii raportului anual a *implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării* la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific al Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor din 10.12.2021

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.5107.19 Consolidarea capacităților de prognoză și combatere a organismelor dăunătoare și analiză a riscurilor fitosanitar în protecția integrată a plantelor, director proiect dr. hab. TODIRAȘ Vladimir, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Excelent**” (46,5).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Excelent”.*

Importanța și actualitatea temei abordate în proiect este determinată de orientarea lui la soluționarea problemelor agrare și ecologice globale. Dovada atingerii scopului și realizării obiectivelor proiectului este confirmată nu numai de rezolvarea unor probleme deosebit de importante abordate și de utilizarea feromonilor sexuali, dar și de căile originale propuse pentru implementarea lor.

Au fost obținute următoarele rezultate:

1. au fost evaluate compozițiile feromonale a 3 preparate, după schemele optimizate de sinteză;
2. a fost evaluată eficacitatea capcanelor, dotate cu extractele din sophora flavescens și NEEM în combaterea dăunătorilor în sistemele de cultură ecologică.
3. a fost evaluată tehnologia aplicării dronelor în monitorizarea organismelor dăunători;
4. au fost testate metodele bioraționale în luptă cu patogenii maladiilor (mana și făinarea) la culturile vița de vie și castraveți.

2. *Diseminarea rezultatelor obținute* – “Excelent”:

- articole din alte reviste editate în străinătate – 6
- în reviste naționale de categoria B+, B, C - 2;
- lucrările conferințelor internaționale - 14;
- în culegeri conferințe naționale, teze la conferințe – 3.
- monografiile edituri naționale – 1.
- alte lucrări științifico-metodice - 1

3. *Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare* – “Excelent”.

- brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală - 1;
- cereri brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală - 1;
- contracte științifico-practice – 14.
- organizarea atelierelor de lucru și a seminarelor – 9

Valoarea socio-economică a rezultatelor înregistrate constă în elaborarea feromonilor sexuali de perspectivă și testarea activității lor biologice în vederea combaterii organismelor dăunătoare la principalele grupe de culturi agricole. Impactul social al rezultatelor înregistrate constă în elaborarea metodelor de prognoză și avertizarea dezvoltării a unei game largi de organisme dăunătoare, în sistemul integrat de protecție a culturilor agricole. Valoarea cercetărilor și potențialul colectivului de creație a proiectului este confirmată și de difuzarea materialelor la un număr mare de seminare, mese rotunde, participări în activitățile diferitor comisii de grad înalt, evoluări în diferite organe mass-media, precum și implementarea rezultatelor elaborate în diverse întreprinderi agricole.

Pentru efectuarea proiectului au fost încheiate contracte științifico-practice cu agenți economici ca Combinatul de vinuri «Cricova » S.A., Organic Protect SRL, Dron Agro Assist SRL, Institutul Științifico- Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (IȘPHTA), unde capcanele date au fost utilizate la monitorizarea dăunătorilor culturilor agricole în zonele respective pentru perfecționarea măsurilor de combatere și includerea lor în sistemele integrate de protecție a plantelor.

4. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat* – “Foarte bine”.

Componența numerică a echipei de cercetare conține 25% din totalul personalului din proiect. E de menționat, că tinerii cercetători sunt implicați activ în avansarea profesională.

5. *Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului* – “Excelent”.

Cercetătorii din cadrul proiectului colaborează cu colegii din mai multe instituții și universități din Republica Moldova. Drept rezultat au fost identificați și depuși în Colecția Națională mai mulți agenți biologici, precum și determinate proprietățile unor compuși utilizați în experiențele de determinare a fenomenelor sinergice dintre aceștia și agenții biologici, ce stau la baza preparatelor biologice. Colaborarea internațională la nivel internațional constă în schimbul de culturi active dintre Institutul de Genetică Fiziologie și Protecție a Plantelor cu colegii din România, Belarus și Ucraina.

Concluzii, recomandări

Recomandări:

- se propune evoluția progresivă în colaborarea cu agenții economici privind utilizarea capcanelor feromonale și utilizarea dronelor în protecția plantelor la alte culturi.

Concluzii:

Raportul include o analiză profundă și generalizarea activităților din cadrul proiectului în anul 2021, ceea ce demonstrează manifestarea logică dintre rezultatele scontate și cele descrise în raport. Toate rezultatele obținute de fiecare executor și generalizarea lor în cadrul tuturor compartimentelor demonstrează că feromonii sexuali reprezentați și diverse forme preparative reprezintă un tezaur important pentru sporirea potențialului de aplicare și a credibilității mijloacelor biotehnice de protecție a plantelor. Abordarea specifică și aplicarea fenomenelor sinergice dintre agenții biologici și factorii naturali permite sporirea eficacității biologice și a randamentului protecției biologice în soluționarea problemelor de protecție a plantelor și a celor ecologice. Totalul de rezultate înregistrate, lotul informațional acumulat bazat pe materiale obținute la aplicarea metodelor, procedurilor și metodologiilor moderne, nivelul înalt al implementării realizărilor, recunoașterea națională și internațională, potențialul intelectual și managerial al colectivului de creație, demonstrează valoarea înaltă a raportului dat.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc